

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Микола ПАВЛЕНКО, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2020 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія», де здобув кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр, галузь знань «Право», спеціальність «Право», проходить службу в Збройних Силах України, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса, від «16» жовтня 2025 року № 3277-10, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради Євгенія ХАРИТОНОВА, д.ю.н., професора, завідувача кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензентів: Ірини ДАВИДОВОЇ, д.ю.н., професорки, професорки кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Богдана ФАСІЯ, к.ю.н., доцента, декана факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційних опонентів: Світлани ГРИНЬКО, д.ю.н., професорки, завідувачки кафедри приватного права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова;

Сібілли БУЛЕЦИ, д.ю.н., професорки, завідувачки кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,

на засіданні «24» листопада 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Миколі ПАВЛЕНКУ на підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Юлія КРИВЕНКО, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням правового регулювання цивільно-військового співробітництва з погляду цивільного права, яке враховує дуалістичну природу цих відносин (приватно-правову та публічно-правову), та знайшла своє відображення у наступних положеннях:

вперше:

проаналізовано еволюцію поняття «цивільно-військове співробітництво» в законодавчих та інших нормативно-правових актах та запропоновано внести зміни до Закону України «Про оборону України» в частині визначення цивільно-військового співробітництва як «комплексу заходів Збройних Сил України та інших складових сил оборони щодо координації та взаємодії з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, які не входять до складу сил оборони, з метою створення сприятливих умов для виконання Збройними Силами України та іншими складовими сил оборони покладених на них завдань та функцій, у тому числі на території держави-агресора»;

здійснено характеристику цивільних правовідносин, що виникають у сфері цивільно-військового співробітництва, та встановлено, що вони мають усі обов'язкові елементи цивільних правовідносин, проте характеризуються особливим складом учасників (організаційні структури Збройних Сил України та інших військових формувань, з одного боку, та фізичні особи, громадські об'єднання зі статусом юридичної особи, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування – з іншого), метою, а також обмеженнями диспозитивності організаційних структур Збройних Сил України;

запропоновано скасувати положення Закону України «Про використання земель оборони», що дозволяють вирощувати сільськогосподарські культури, випасати худобу та заготовляти сіно на землях оборони через їх архаїчність та неможливість застосування на практиці;

запропоновані зміни до наказу Міністерства оборони України від 31 липня 2018 року № 380 з метою удосконалення механізму оренди житла командирами військових частин для особового складу в районах бойових дій;

надано цивільно-правову характеристику договорів про закупівлю предметів ритуальної належності та послуг із транспортування тіл, та запропоновано внести зміни до Алгоритму дій посадових осіб під час організації транспортування та поховання тіл (останків) загиблих (померлих) військовослужбовців Збройних Сил України на території України;

встановлено, що між Збройними Силами України та фізичними особами можуть виникати не лише договірні, але й недоговірні зобов'язання, що впливають із цивільно-військового співробітництва;

встановлено, що для наявності цивільних правовідносин між організаційними структурами Збройних Сил України та громадськими об'єднаннями останні повинні мати статус юридичної особи;

запропоновано комплекс заходів, спрямований на усунення невизначеності, пов'язаної з відсутністю єдиного зразка Свідчення командира (начальника) військового формування про обставини отримання поранення (загибелі) волонтера, а також процедурою звернення для його отримання, що може призводити до нереалізації права на виплату одноразової грошової допомоги особами, які таке право набули;

запропоновано здійснити законодавче закріплення порядку встановлення сервітуту у вигляді права на будівництво, облаштування та утримання інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, характеру відплатності та строку його встановлення;

зроблено висновки, що оскільки Збройні Сили України здійснюють відсіч збройної агресії Російської Федерації на території власної держави, окремі правові механізми, визначені керівними документами НАТО (як приклад, з питань Host Nation Support, процедур щодо статусу сил (SOFA) та статусу місій (SOMA)) не можуть бути застосовані або взагалі, або на поточній стадії збройної агресії, у зв'язку з чим подальша імплементація стандартів НАТО з питань цивільно-військового співробітництва може здійснюватись скоріше на рівні політик, ніж конкретних механізмів;

вдосконалено:

встановлено, що до складу сил оборони України разом із Збройними Силами України належать військові формування (Державна спеціальна служба транспорту, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національна гвардія України, Державна прикордонна служба України), правоохоронні органи (поліція особливого призначення Національної поліції України) та розвідувальні органи (Служба зовнішньої розвідки України, Головне управління розвідки Міністерства оборони України, розвідувальний орган Державної прикордонної служби України), і на всі перелічені органи повинно покладатись завдання здійснювати цивільно-військове співробітництво;

дістало подальшого розвитку:

питання розмежування цивільно-військового співробітництва як комплексу заходів, що здійснюються Збройними Силами України, від завдань, що покладаються на фахівців підрозділів цивільно-військового співробітництва організаційних структур Збройних Сил України;

питання необхідності переосмислити потребу збереження права військових частин вести підсобне господарство, а також наявної кількості дозволених видів господарської діяльності у Збройних Силах України.

Дисертація виконана українською мовою. За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 7 наукових публікацій, у тому числі 4 статті, опубліковані у наукових періодичних фахових виданнях категорії «Б», перелік яких затверджено МОН України, та 3 тези доповідей на конференціях:

Павленко М. В. Особливості укладення договорів про закупівлю предметів ритуальної належності та послуг з транспортування тіл (останків) загиблих

(померлих) військовослужбовців Збройних Сил України для організації їх поховання (кремації). *Часопис цивілістики*. 2023. № 50. С. 57–64.

Павленко М. В. Щодо поняття та змісту цивільно-військового співробітництва. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 695–699.

Павленко М. В. Загальна характеристика цивільних правовідносин, що виникають у сфері цивільно-військового співробітництва. *Право і суспільство*. 2025. № 2. С. 597–604.

Павленко М. В. Деякі особливості виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. *Часопис цивілістики*. 2025. № 57. С. 64–70.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили свої зауваження:

Євгеній ХАРИТОНОВ, д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», зазначив, що йому дуже сподобалася тема, проте вони її трошки відкоригували на кафедрі, вона є вдалою для керівника та для здобувача, тому що пропозиції здобувача, коли він починав писати, надали можливість попрацювати над цим дуже важливим напрямком. Зазначив, що не буде повторювати за рецензентами та офіційними опонентами, тому що дисертації, які пишуться на такі теми важливі не лише, коли людина володіє теоретичними знаннями та навичками з цієї теми, але й має певний практичний досвід, відчуття того, що відбувалося та відбувається. Вказав, що здобувач набув необхідний рівень теоретичних знань, навичок та компетентностей, опрацював достатню кількість літератури, вирішив завдання конкретні, проте додав, що важливим моментом для нього є у дисертаціях на здобуття ступеня доктора філософії те, що є дисертації, які «відкривають тему» і «закривають тему», можна написати все і все більше нічого в цій сфері не напишеш. Зазначив, що йому сподобався дисертант та його підходи, тому що, коли слухаєш захист, відразу відкриваються певні перспективи, над якими можна працювати, або якщо здобувач розпочне, наприклад, писати докторську, бо йому нічого не заважає, або це будуть дисертації, які будуть писати низка інших авторів. Так, до прикладу, вказав, що виникає дуже цікаве питання про парамілітарні утворення – чи це є військове співробітництво чи ні? Тому виникає питання хто вони такі, водночас існує думка, навів приклад з проведеного інтерв'ю, що вони вважаються військовим підрозділом, вони не мають гарантій, які мають військові, проте вони входять в систему. Підкреслив, що представлена дисертація надалі дає перспективу розширювати цю тему і досліджувати питання того, що знаходиться за межами цивільно-військового співробітництва. Додав, що це зауваження не до дисертанта, а взагалі до визначення теми законодавцем, проте, на погляд голови ради, не погано було б цього торкнутися в дисертації – чи є вдалим вираз «цивільно-військове співробітництво»? Чому говоримо «військове», а не «мілітарне», а це популярний термін, який відповідає українським мовним правилам, тому що поняття військовий асоціюється з тим, що є цивільний, а є військовий. Військовий

– це людина. Підкреслив, що є такий стереотип, який, а коли мова йде про мілітарний, то є можливість підтягнути до цієї проблеми все те, що стосується військових і воєнних, тобто це та межа, яка в праві, на жаль, у праві поки що не враховується. Вказав, що має намір писати про це законодавцям, які мають ці питання вирішувати. Підкреслив, що дисертація цікава, вимоги до роботи витримано повністю, а Микола Вадимович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Ірина ДАВИДОВА, д.ю.н., професорка, професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що приєднується до позицій, висловлених офіційними опонентами. Вказала, що захист відбувся на дуже високому рівні, мали місце чіткі, зрозумілі, конкретні, структуровані відповіді – лаконічні, проте і конкретні одночасно. Звернула увагу, що в ході дослідження були підняті питання, які майбутні аспіранти можуть конспектувати на предмет того, що ще можна дослідити у вказаному напрямку, тому що є декілька моментів, коли йшла мова, що певні аспекти ще можна дослідити, тобто це свідчить про те, що тема цікава, актуальна та досить широка. Висловила думку, що здобувач заслуговує на присудження ступеня доктора філософії. Висловила слова підтримки. Запропонувала, щоб отримані автором здобутки були не лише у вигляді дисертації, а й монографії, яку більше читають, ніж дисертаційні дослідження, хоча вони у відкритому доступі.

Богдан ФАСІЙ, к.ю.н., доцент, декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», зауваження виклав у письмовій формі у наданій рецензії та оголосив під час виступу, у дискусії зазначив, що пам'ятає дисертанта ще зі студентських років, він ще тоді зарекомендував себе перспективним студентом. Вказав, що пам'ятає початок повномасштабної війни – перший рік, коли він працював ще на Миколаївщині і у Фейсбуці спостерігав за діяльністю дисертанта, а сьогодні дізнався, що вони «земляки», тому він також пам'ятає ті всі умови, які Миколаїв в перші часи пережив у військовій агресії рф проти України. Вказав, що представлена робота на обрану тематику – це те, в чому дисертант розуміється, про що він говорив сьогодні про всі актуальні, про всі проблемні питання, які є потужними, особливо це спостерігалось в роботі та під час захисту. Вказав, що представлений рукопис має «право на життя», тому що ніхто не знав до 2022 року, що на часі стануть такі дослідження, а зрозумілим це стало тільки після повномасштабного вторгнення. Констатував, що сьогоднішній захист, сама робота показують, що здобувач заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Підвів підсумок, що буде голосувати «за».

Світлана ГРИНЬКО, д.ю.н., професорка, завідувачка кафедри приватного права Хмельницького університету управління та права імені

Леоніда Юзькова, зауваження виклала у письмовій формі у наданому відгуку та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила щодо захисту Миколи Вадимовича те, що насамперед дуже гарно була структурована доповідь, дисертант обґрунтував висновки, які було викладено в дисертації. Відмітила, що під час гадання дисертантом відповідей на питання як на поточні, так і в контексті зауважень рецензентів та офіційних опонентів, то відчувається, що здобувач є військовослужбовцем, відповіді були дуже чіткими, конкретними. Висловила думку, що надані відповіді були не лише переконливими для неї, а й також для інших членів разової спеціалізованої вченої ради. Загалом відзначила (як і виклала у своєму відгуку), що дисертант Павленко Микола Вадимович повністю вирішив поставлені завдання в дисертації та досягнув мети, тобто здійснив комплексний аналіз правового регулювання цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України. В якості позитивного моменту відзначила те, що дисертант висловив пропозиції не лише у пунктах новизни, а й також пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового регулювання у цій сфері, що відображає і сама назва дисертації «Правове регулювання...», тому хотілося б побачити пропозиції щодо удосконалення, які він і запропонував. Загалом висловила думку, що дисертант повністю відповідає встановленим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та заслуговує на присудження ступеня. Висловила слова підтримки.

Сібілла БУЛЕЦА, д.ю.н., професорка, завідувачка кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», зауваження виклала у письмовій формі у наданому відгуку та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що приєднується до думок Світлани Дмитрівни, що всі присутні стали свідками ґрунтовного захисту дисертації на тему «Правове регулювання цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України». Вказала, що уважно вислухала всі відповіді шановного здобувача, відповіді на поставлені нею запитання, інших членів разової спецради, тому зробила висновок, що дисертант продемонстрував глибоке розуміння предмета дослідження, володіння науковим потенціалом, проявив здатність відстоювати та аргументувати свою наукову позицію. Підкреслила, що всі поставлені питання ним вичерпно та переконливо були окреслені, що є дуже важливим під час захисту, що означає те, що здобувач розуміє тему дослідження, що свідчить про високий рівень підготовки та компетентності Миколи Вадимовича. Висловила думку, що тема «Правове регулювання цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України», особливо у перетині з цивільним правом, є не лише актуальною, але й потребує нагальної уваги з боку практиків та науковців, а всі ті рекомендації, як зазначила Світлана Дмитрівна, мають в майбутньому отримати своє місце у змінах до законодавства України. Підвела підсумок, що захист пройшов успішно, відповіді здобувачем були надані. Констатувала, що дисертант заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Миколі ПАВЛЕНКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Євгеній ХАРИТОНОВ